1946-1951

తెలంగాణ సాయుధ ప్రజా పోరాటం

పుచ్చలపల్లి సుందరయ్య

నవతెలంగాణ పబ్లిషింగ్ హౌస్

తెలంగాణ సాయుధ ప్రజా పోరాటం
1946-1951

రచన, సంక్షిప్తీకరణ

పుచ్చలపల్లి సుందరయ్య

నవతెలంగాణ పబ్లిషింగ్‌హౌస్

ఎమ్‌హెచ్ భవన్, ప్లాట్ నెం. 21/1, అజామాబాద్, ఆర్‌టిసి కళ్యాణమండపం దగ్గర

హైదరాబాద్ -20, ఫోన్ : 040 - 27660013

111430

ముఖచిత్రం

నాటి నిజాం నిరంకుశత్వాన్ని ప్రతిబింబించే చిత్తప్రసాద్ రేఖా చిత్రం

ప్రచురణ సంఖ్య : 1364

ప్రథమ ముద్రణ : సెప్టెంబర్, 2015

వెల : ₹ 100/-

ప్రతులకు : నవతెలంగాణ పబ్లిషింగ్ హౌస్
ఎమ్.హెచ్. భవన్, ప్లాట్ నెం. 21/1, అజామాబాద్
ఆర్‌టిసి కళ్యాణమండపం దగ్గర, హైదరాబాద్ -20
ఫోన్ : 040 - 27660013

బ్రాంచీలు : నవతెలంగాణ బుక్‌హౌస్ బ్రాంచీలు
హైదరాబాద్ - చిక్కడపల్లి, బాగ్‌లింగంపల్లి (ఎస్.వి.కె.), ఇ.సి.ఐ.ఎల్.
నల్గొండ, హన్మకొండ, కరీంనగర్, ఖమ్మం, నిజామాబాద్

ప్రజాశక్తి బుక్‌హౌస్ బ్రాంచీలు
విజయవాడ, గుంటూరు, విశాఖపట్నం, తిరుపతి, ఒంగోలు, నెల్లూరు

ముద్రణ : నవతెలంగాణ డైలీ ప్రింటింగ్ ప్రెస్, హైదరాబాద్

విషయసూచిక

ముందుమాట 4

మొదటి భాగము

చారిత్రక నేపథ్యం 7

రెండవ భాగము

మొదటి దశ - గుణపాఠాలు 33

మూడవ భాగము

భారత సైన్యం ప్రవేశం - అనంతర పరిస్థితి 75

నాల్గవ భాగము

చారిత్రాత్మక నిర్ణయానికి నేపథ్యం 113

ముందుమాట

కమ్యూనిస్టుల నాయకత్వాన 1946–51 మధ్య ఐదేళ్లపాటు సాగిన మహత్తర తెలంగాణా సాయుధ రైతాంగ పోరాట చరిత్రను స్థూలంగా వివరించే గ్రంథం ఇది. తొలుత నిజాం నవాబు, జాగిర్దార్లు, దేశముఖ్‌ల దుర్మార్గమైన ఫ్యూడల్ దోపిడీకి, అణచివేతకు వ్యతిరేకంగాను, తర్వాత భారత సైన్యం దాడులకు, నిర్బంధానికి, దారుణమైన చిత్రహింసలకు వ్యతిరేకంగాను జరిగిన వీరోచిత ప్రజా పోరాటం ఇది. నాలుగు వేల మంది కమ్యూనిస్టులు, రైతు యోధులు ఈ పోరాటంలో ప్రాణాలర్పించారు. పదివేలమందికి పైగా కమ్యూనిస్టు కార్యకర్తలు, ప్రజాపోరాట యోధులు మూడు, నాలుగు సంవత్సరాల పాటు నిర్బంధ శిబిరాలలో, జైళ్లలో బంధించబడ్డారు. కనీసం యాభైవేల మందిని పోలీసు క్యాంపుల్లోకి, మిలిటరీ క్యాంపుల్లోకి ఈడ్చుకెళ్లి వారాల తరబడి చిత్రహింసలపాలు చేయడం, దెబ్బలు కొట్టడం, బీభత్సపరచడం జరిగింది. వేలాది గ్రామాలకు చెందిన లక్షలాది ప్రజలు నిర్బంధానికి గురయ్యారు. అపారంగా ఆస్తులను కోల్పోయారు. వేలాది మహిళలపై అత్యాచారాలు, అవమానాలు జరిగాయి.

ఇంతటి బృహత్తర త్యాగాలతో నిండిన ఈ పోరాటం గొప్ప ఫలితాలనూ సాధించింది. 30 లక్షల జనాభా కలిగిన మూడు వేల గ్రామాలలో గ్రామస్వరాజ్యాలు స్థాపించబడినాయి, భూస్వాములు గడీల నుండి తరిమి వేయబడ్డారు. ప్రజాకమిటీల ద్వారా పది లక్షల ఎకరాల భూపంపిణీ జరిగింది. వెట్టిచాకిరీ రద్దయింది, అధిక వడ్డీరేట్లు తగ్గించబడ్డాయి, వ్యవసాయకూలీలకు వేతనాలు పెరిగాయి. ఇదంతా కమ్యూనిస్టులకు ఎనలేని ఖ్యాతిని తెచ్చిపెట్టింది. అందుచేతనే నైజాం నవాబును లొంగదీసుకోవడం

అనే పేరుతో తెలంగాణాలో ప్రవేశించిన నెహ్రూ సైన్యం నిజాం లొంగిపోగానే ఆగిపోకుండా తమ దాడిని కమ్యూనిస్టులపై ఎక్కుపెట్టింది. 1947లో కాశ్మీర్ సమస్యపై జరిపిన యుద్ధంలో నెహ్రూ ప్రభుత్వం ఎంత ఖర్చు చేసిందో అంత ఖర్చును తెలంగాణాలో కమ్యూనిస్టులపై అణచివేతకు వినియోగించిందంటే ఆ నాటి ప్రభుత్వం ఎలా కక్షగట్టిందీ, ఆ పోరాటం ఎంత తీవ్రంగా జరిగిందీ అర్థం చేసుకోవచ్చు.

ఈ మహత్తర పోరాటనిర్వహణలో కీలక నాయకునిగా ఉన్న పుచ్చలపల్లి సుందరయ్య పోరాట విరమణ తర్వాత రెండు దశాబ్దాలకు ఈ గ్రంథాన్ని రచించారు. భారత కమ్యూనిస్టు ఉద్యమనేతల్లో ఒకరైన మాకినేని బసవపున్నయ్య ఈ గ్రంథం ఇంగ్లీషు ప్రచురణకు రాసిన ముందుమాటలో చెప్పినట్లు “ఈ చారిత్రాత్మక పోరాటానికి రాజకీయ నాయకత్వం వహించిన విశాలాంధ్ర రాష్ట్ర కమిటీ ఏడుగురు సెక్రటేరియట్ సభ్యులలో ఒకరు మాత్రమే కాదు సుందరయ్య. ఆయన నెలల తరబడి పోరాట ప్రాంతాలలో గడిపారు, ఆ పోరాట యోధుల మధ్య జీవించారు. ఈ ఐదేళ్ల పోరాట నిర్వహణలోను, దానికి అవసరమైన రాజకీయ, ఎత్తుగడల విధానాన్ని రూపొందించడంలోను నాయకత్వ పాత్ర వహించారు. అందుచేతనే సుందరయ్య ఆనాటి పోరాటంలో పాల్గొన్న యోధులు, కార్యకర్తలందరికీ అత్యంత ప్రీతిపాత్రుడైనాడు.”

ఆనాటి తన అనుభవాలను, జ్ఞాపకాలను నెమరువేసుకొని, అందుబాటులో ఉన్న సమాచారాన్ని, పత్రాలను సేకరించి సుందరయ్య 600 పేజీల బృహత్ గ్రంథాన్ని రచించారు. ఆనాటి పోరాటం అందించే రాజకీయ గుణపాఠాలను ముందుకు తీసుకు రావాలన్న ఉద్దేశంతో ఆయన ఈ గ్రంథ రచనకు పూనుకున్నారు. దానికోసం ఈ పోరాటం అభివృద్ధికి సంబంధించిన సమగ్రమైన గాథను ఈ గ్రంథంలో వివరించారు. తెలంగాణా రైతాంగ సాయుధ పోరాటాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి ఇది మూల రచన. మరీ సూక్ష్మమైన వివరాలను గుదిగుచ్చారని కొందరు, పలు పోరాట ఘట్టాలు, యోధుల త్యాగాలు ఇందులో రాలేదని మరికొందరు విమర్శించారని కూడ సుందరయ్య పేర్కొన్నారు. ఆ అభిప్రాయాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని ఈ గ్రంథాన్ని మరింత పరిపుష్టం చేయవచ్చునని కూడ ఆయన చెప్పారు.

ఏదేమయినప్పటికీ ఇది చాల పెద్ద గ్రంథం. దీన్ని మరింత ఎక్కువ మంది లోకి తీసుకువెళ్ళేందుకు వీలుగా సుందరయ్యగారే 1972లోనే సోషల్ సైంటిస్టు జర్నల్‌లో

నాలుగు వ్యాసాల రూపంలో ప్రచురించారు. మూలరచనలోని దాదాపు అన్ని ప్రధానమైన అంశాలను ఆ వ్యాసాలు అందిస్తాయి. వాటిని 1985లో నేషనల్ బుక్ సెంటర్, న్యూఢిల్లీ వారు పుస్తక రూపంలో ప్రచురించారు. ఈ సంక్షిప్త గ్రంథాన్ని చదివిన ప్రతి ఒక్కరూ మూలగ్రంథాన్ని తప్పక చదువుతారు. అదీ తెలుగులో అందుబాటులో ఉంది.

తెలంగాణా చరిత్రలోనే కాదు, మొత్తం దేశవ్యాపిత ఉద్యమాలలోనే అద్వితీయ స్థానం కలిగిన ఈ తెలంగాణా సాయుధ ప్రజాపోరాటంలో ప్రధాన అంశాలను, పోరాట స్వభావ స్వరూపాలను నేటి తరం, ప్రత్యేకించి యువతరం అర్థం చేసుకోవలసిన అవసరం ఎంతైనా వుంది. ప్రస్తుత సంక్షిప్త గ్రంథం తప్పనిసరిగా దానికి ఉపయోగపడుతుందనే ఉద్దేశంతో ఈ ప్రచురణను మీ ముందుకు తెస్తున్నాము.

- నవతెలంగాణా పబ్లిషింగ్ హౌస్

మొదటి భాగము

చారిత్రక నేపథ్యం

తెలంగాణా రైతాంగ సాయుధ పోరాటం 1951 అక్టోబరు 21వ తేదీన ఉపసంహరించుకోబడింది. ఆ ఉపసంహరణ జరిగి ఇప్పటికప్పుడే యిరవై సంవత్సరాలు పైగా గడిచిపోయాయి. అయినప్పటికీ, నైజాం పరిపాలన క్రిందనున్న ఆ ఫ్యూడల్ హైదరాబాదు సంస్థానంలో రైతాంగ పోరాటం ప్రజల సాయుధ తిరుగుబాటుగా ఎలా పెంపొందింది: 1948 సెప్టెంబరు 13వ తేదీన భారతసైన్యం ప్రవేశించగా, నెహ్రూ ప్రభుత్వపు సాయుధ బలగాల అండదండలతో భూస్వాములు తిరిగి హస్తగతం చేసుకోకుండా గతంలో తాము పోరాడి సంపాదించుకున్న భూములను కాపాడు కొనటం కోసం సామాన్య రైతాంగం మూడు సంవత్సరాలపాటు వీరోచితమైన సాయుధ ప్రతిఘటన ఎలా సాగించిందీ క్లుప్తంగానైనా వివరించే సాధికార కథనమేదీ ఇంతవరకూ వెలువడలేదు. ఈ మహోద్యమానికి ఆగర్భశత్రువులు, శతృత్వంతో గూడిన విమర్శకులు మాత్రం ఈ పోరాటాన్ని కమ్యూనిస్టు "హింసాకాండ, బందిపోటుతనం, అరాచకత్వం"గా తెగనాడుతూ టన్నుల కొలది పుస్తకాలను తయారు చేయించి ప్రచారంలో పెట్టారు.

ఆ పోరాటాన్ని – ప్రత్యేకించి 1948–51 సంవత్సరాల మధ్యకాలంలో సాగిన సాయుధ ప్రతిఘటనాదశను, ఒంటెత్తు పోకడగా, పిడివాదంగా, ప్రధానంగా వ్యక్తిగత దౌర్జన్యకాండగా చిత్రించటంలో మితవాద కమ్యూనిస్టులు నిమగ్నమైనారు. 1951 అక్టోబరులో ఉపసంహరించటం ద్వారా, తెలంగాణా పోరాటపు నాయకత్వం, ఆ పోరాటానికి ద్రోహంచేసిందని నక్సలైట్ నాయకులు గుసగుసల ప్రచారం సాగిస్తున్నారు.

ఈ వీరోచిత రైతాంగ తిరుగుబాటు మొత్తంమీద సాధించిన లాభనష్టాలను బేరీజు వేసి క్లుప్తంగా చెప్పుకొందాం : ఈ పోరాటంలో వీర తెలంగాణా రైతాంగమూ,

ఈ రైతాంగ ప్రజల తిరుగుబాటుకు నాయకత్వం వహించే బాధ్యతను స్వీకరించిన కమ్యూనిస్టు పార్టీ విశాలాంధ్ర రాష్ట్ర శాఖ అనుపమ త్యాగాలు చేశాయి. నాలుగువేల మంది కమ్యూనిస్టులు, రైతు యోధులు చంపివేయబడ్డారు. పదివేల మందికిపైగా కమ్యూనిస్టు కార్యకర్తలు, ప్రజా పోరాటయోధులు మూడు నాలుగు సంవత్సరాల కాలం నిర్బంధ శిబిరాలలో, జైళ్ళలో బంధించబడ్డారు. కనీసం యాభైవేల మందికి తగ్గకుండా ప్రజలను పోలీసు క్యాంపుల్లోకి, మిలటరీ క్యాంపుల్లోకి ఈడ్చుకెళ్ళి వారాల తరబడి, నెలల తరబడి, చిత్రహింసలపాలు జేయడం, దెబ్బలు కొట్టటం, బీభత్సపరచటం జరిగింది. వేలాది గ్రామాలకు చెందిన అనేక లక్షల మంది ప్రజలపై పోలీసు దాడులు, మిలటరీ దాడులు జరిగాయి. క్రూరమైన లాఠీ దెబ్బలకు ప్రజలు గురి అయ్యారు. ఈ మిలటరీ, పోలీసు దాడుల సమయంలో ప్రజలు లక్షల రూపాయల విలువజేసే ఆస్తులను కోల్పోయారు. ఆ ఆస్తులు లూటీ చేయబడటమో, ధ్వంసం చేయబడటమో జరిగింది : వేలాది మహిళలు మానభంగాలకు, నానారకాల అవమానాలకు, అత్యాచారాలకు గురియైనారు. ఒక్క మాటలో చెప్పాలంటే, మొట్టమొదట్లో నైజాము, అతని రజాకార్ సాయుధమూకలూ, ఆ తర్వాత కేంద్రప్రభుత్వానికీ, హైదరాబాదు సంస్థానానికీ చెందిన సాయుధ బలగాలూ ఐదు సంవత్సరాలకాలం ఈ ప్రాంతం మొత్తంపై పాశవికమైన పోలీసు, మిలటరీ బీభత్సపాలనను సాగించాయి. పోలీసు చర్య అనంతరం వివిధ రకాలకు చెందిన యాభైవేలమంది సాయుధ బలగాలను దించారు. హింసాకాండద్వారా ఈ ఉద్యమాన్ని అణచివేయటానికి, చెదిరిపోయిన భూస్వామ్య పాలనను పునరుద్ధరించటానికి ఆ సాయుధ బలగాలనుపయోగించారు. కాశ్మీరు సమస్యపై భారత ప్రభుత్వం 1947-48 సంవత్సరాలలో పాకిస్తాన్‌తో యుద్ధం చేయటానికి ఎంతడబ్బు ఖర్చుజేసిందో, అంతడబ్బును, వనరులను ఆనాడు హైదరాబాదులో ఉపయోగించిందని కొన్ని అనధికార అంచనాల వల్ల తేలింది.

అయితే అంతటితోనే ఈ చిత్రీకరణ సమగ్రం కాజాలదు. మరోవైపు రైతాంగ తిరుగుబాటు సాధించిన అమోఘమైన విజయాలను చిత్రీకరించినప్పుడే ఆ గాథ పూర్తికాగలదు. ఈ పోరాటకాలంలో ఎక్కువగా నల్గొండ, వరంగల్, ఖమ్మం జిల్లాలకు చెందిన పదహారువేల చదరపు మైళ్ళ విస్తీర్ణం గల ప్రదేశంలో సుమారు ముప్పై లక్షల జనాభా గలిగిన దాదాపు మూడువేల గ్రామాలలో రైతాంగం పోరాటం సాగించింది. ఆ పోరాటాల ఫలితంగా ఆ ప్రాంతంలో పంచాయతీల ప్రాతిపదికగా గ్రామరాజ్యాలు నెలకొల్పుకోగలిగారు. తాము ద్వేషించే భూస్వాములను ఈ గ్రామాలనుండి, గడీలని

పిలవబడే కోటలవంటి వారి గృహాలనుండి ప్రజలు తరిమి వేశారు. వారి పొలాలను రైతాంగం స్వాధీన పరచుకుంది. గ్రామీణ ప్రాంతాలలో నైజాం నిరంకుశ పాలనకు మూలస్తంభాలుగా వున్నది ఆ భూస్వాములే. ప్రజా కమిటీల ఆధ్వర్యాన పదిలక్షల ఎకరాల భూమి రైతాంగానికి పంపిణీ చేయబడింది. బేదఖళ్ళన్నీ నిలుపుజేయబడ్డాయి. వెట్టిచాకిరీ రద్దు చేయబడింది. వడ్డీ వ్యాపారంలో సాగుతున్న కొల్లగొట్టే అత్యధిక వడ్డీరేట్లు తీవ్రంగా తగ్గించివేయటమో, మొత్తంగా రద్దుచేయడమో జరిగింది. వ్యవసాయ కార్మికుల రోజుకూలీ పెంచబడింది. కనీస వేతనం అమలు జరుపబడింది. పీడించే ఫారెస్టు అధికార బృందమంతటినీ ఆ ప్రాంతంలోని అడవులనుండి వెళ్లగొట్టడం జరిగింది. దీనితో ఆటవిక తెగల ప్రజలు, ఈ ఫారెస్టు ప్రాంతానికి ఆనుకొని నివసిస్తున్న ప్రజలూ తమ శ్రమ ఫలితాన్ని స్వేచ్ఛగా అనుభవించగలిగారు. 12 నుండి 18 మాసాల కాలం ఈ ప్రాంతాలలోని పరిపాలన నంతటినీ గ్రామరైతు కమిటీలే నిర్వహించాయి. నైజాం నిరంకుశ పాలనకు వ్యతిరేకంగా ఈ పోరాటం సాగించే క్రమంలో రజాకార్ల, నైజాం పోలీసుల సాయుధదాడుల బారినుండి రైతాంగానికి రక్షణ కల్పించటం కోసం, ప్రజలు పదివేలమంది గ్రామదళ సభ్యులు దాదాపు రెండువేల గెరిల్లాదళ సభ్యులతో గూడిన శక్తివంతమైన సాయుధ బలగాన్ని నిర్మించుకోగలిగారు. లక్షలాది ప్రజలు తమ జీవితంలో మొట్టమొదటిసారిగా రోజూ రెండు పూటలా భోజనం చేయగలిగారు. ఒక్క మాటలో చెప్పాలంటే, చారిత్రాత్మకమైన ఈ రైతాంగ తిరుగుబాటు అసఫ్‌జాహీ వంశపు మధ్యయుగాలనాటి నిరంకుశ పాలనను మొదలంటా కుదిపివేసింది: ఆ పాలనపై చావుదెబ్బగొట్టింది.

వ్యావసాయిక విప్లవ సమస్యను ముందుకు తీసుకొనివచ్చి, అవెంతటి లోపభూయిష్టమైనవైనా, అరకొర చర్యలయినా, వివిధ వ్యావసాయక సంస్కరణలను ఇష్టంలేని కాంగ్రెసు నాయకులు చేపట్టటం తప్పనిసరి అయ్యేట్లు చేసిన ఖ్యాతి ఈ వీరోచిత రైతాంగ ప్రతిఘటనోద్యమానిదే. రైతాంగాన్ని శాంతింపచేసే కార్యక్రమం పేరుతో, కమ్యూనిస్టు వ్యతిరేక ప్రచారం చేయటానికి కాంగ్రెస్ నాయకులచే అక్కడకు పంపబడిన సర్వోదయ నాయకుడు శ్రీ వినోబాభావే ఈ పోరాటం జరుగుతున్న సమయంలోనే భూదానమనే వ్యూహజనిత ఉద్యమాన్ని ప్రారంభించాడు. బూర్జువా – భూస్వామ్య పాలకుల తియ్యని కబుర్లతో, ఆడంబరమైన వాగ్దానాలతో భూ సమస్య ఎన్నటికీ పరిష్కారం కాదని, శక్తివంతమైన సంఘటిత సమరశీల ప్రజాపోరాటం మాత్రమే భూసమస్యను పరిష్కరించగలదనే సత్యాన్ని ప్రజలు గ్రహించగలిగింది సుదీర్ఘమైన ఈ భీషణ పోరాటం సాగుతున్న రోజులలోనే.

భాషా ప్రయుక్తంగా మన దేశంలో రాష్ట్రాల పునర్వ్యవస్థీకరణ త్వరగా జరగడానికీ, ఛిన్నాభిన్నమై చెల్లాచెదరుగా వున్న అనేక జాతులు తమ చిరకాల వాంఛితమైన ప్రత్యేక రాష్ట్రాలను సాధించుకొనటానికి తెలంగాణా పోరాటం దోహదపడింది. దీని పాత్ర తక్కువేమీకాదనే విషయాన్ని కూడా మనం గుర్తుంచుకోవాలి.దేశంలోకల్లా అతి పెద్దదైన హైదరాబాదు సంస్థానంలో నవాబు పాలనపై ఈ పోరాటం కొట్టిన శక్తివంతమైన దెబ్బలే 1952లో పొట్టి శ్రీరాములు ఆత్మార్పణ అనంతరం ఆంధ్రరాష్ట్ర సాధనకోసం పోరాడేందుకు ఉత్తేజాన్ని కలిగించాయి. ఆ తర్వాత 1956లో భారత దేశమంతటా భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాల నిర్మాణానికి ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణమే మార్గాన్ని సుగమంజేసింది. పూర్వపు బ్రిటిష్ పాలకులు సూత్రరహితంగా, నిరంకుశంగా భారతదేశంలో ఏర్పరచిన పరిపాలనా రాష్ట్రాల, జాతుల విభజనను అంతం చేసేట్లుగా కాంగ్రెసు నాయకత్వాన్ని మెడలు వంచింది కూడా ఈ తెలంగాణా పోరాట ప్రభావమే. భారతదేశపు రాజకీయ పటాన్ని జాతీయ, ప్రజాతంత్ర, భాషా ప్రాతిపదికపై తిరగ రాయడానికి ఆ విధంగా వీర తెలంగాణా రైతాంగ పోరాటం అసమాన పాత్రను నిర్వహించింది.

ఈ చరిత్రాత్మకమైన తెలంగాణా పోరాటానికి నాయకత్వం వహించి, అతిదారుణ నిర్బంధకాండకు గురై అగణిత త్యాగాలతో గర్వకారణమైన పాత్ర వహించింది కమ్యూనిస్టు పార్టీ. కేరళలో పున్నప్ర–వాయలార్ ప్రాంత పోరాటానికి నాయకత్వం వహించిందీ, యుద్ధానంతరం బెంగాల్‌లో సాగిన కార్మికవర్గ పోరాటాలకు, రైతాంగ పోరాటాలకు నాయకత్వం వహించింది కమ్యూనిస్టు పార్టీయే. ఈ కారణంగానే, కమ్యూనిస్టు పార్టీ జాతీయ రాజకీయ రంగంలో విస్తృతంగా గుర్తించబడింది. ఎవ్వరూ నిర్లక్ష్యం చేయడానికి వీలులేనంత పటిష్టమైన రాజకీయ శక్తిగా పార్టీ రూపొందింది. భారతదేశంలోని కోటానుకోట్ల ప్రజల భవితవ్యాన్ని తీర్చిదిద్దటంలో అప్పటివరకు సమరశీల కార్మికవర్గ ధోరణులకు జెందిన స్వల్పశక్తిగా వుంటూ వచ్చిన కమ్యూనిస్టు పార్టీ 1952 సార్వత్రిక ఎన్నికల అనంతరం, మొట్టమొదటి పార్లమెంటులో అన్నింటికంటే పెద్దదైన ప్రతిపక్ష గ్రూపుగా రూపొందే ప్రతిష్టనూ, గౌరవాన్నీ సాధించుకోగలిగింది.

చివరకు, తెలంగాణా రైతాంగ తిరుగుబాటు భారతదేశంలోని కమ్యూనిస్టు ఉద్యమానికి అత్యంత ప్రాధాన్యతగల ఒక బ్రహ్మాండమైన మేలు చేసింది. అదేమంటే భారతదేశ ప్రజాతంత్ర విప్లవానికి సంబంధించిన వ్యూహం, ఎత్తుగడలకు సంబంధించిన మౌలికసూత్రాలు, సిద్ధాంత సమస్యలను దాదాపు – అన్నింటినీ ఈ పోరాటం ముందుకు తెచ్చింది. వాటికి సవ్యమైన, శాస్త్రీయమైన సమాధానాలను వాస్తవికతతో గూడిన,

ఆచరణాత్మకమైన పరిష్కారాలను వెదకవలసిన అవసరం ఏర్పడింది. జనతా ప్రజాస్వామ్య విప్లవంలో రైతాంగం పాత్ర : సాయుధ ప్రతిఘటనకు, గ్రామీణ విప్లవ స్థావరాలకు గల స్థానం, ప్రాధాన్యత : రైతాంగాన్ని ఖచ్చితంగా వర్గీకరించడం : రైతాంగంలోని వివిధ తరగతులు విప్లవంలో నిర్వహించే పాత్ర, భారతదేశ విప్లవ లక్ష్యం, మన విప్లవంలో కార్మికవర్గానికి, పట్టణ కేంద్రాలకు గల నిర్దిష్టమైన స్థానం, పాత్ర కార్మికవర్గ నాయకత్వం అన్న భావానికిగల ఖచ్చితమైన అర్థం, దీనికిగల ప్రభావం, ఆధునిక కార్మికవర్గం జనాభాలో నూరింట ఒకటికి మించని, అభివృద్ధి చెందని, వెనుకబడిన దేశంలో ఆ నాయకత్వాన్ని సాధించటంలో కమ్యూనిస్టు పార్టీ నిర్వహించవలసిన పాత్ర – మొదలైన సమస్యలన్నీ ముందుకు వచ్చాయి. పార్టీలో అంతర్గతంగా చర్చలు జరిపి, వానిపై నిర్ణయాలు తీసుకోవలసిన ఆవశ్యకత ఏర్పడింది. చారిత్రక పరిణామము, జీవితమూ, అనుభవమూ ఫలితంగా దీర్ఘకాలం పాటు జరిగిన పార్టీ ఆంతరంగిక పోరాటం అనంతరం, ఈ సమస్యలలో చాలా వాటికి సంతృప్తికరమైన సమాధానాలు లభ్యమయ్యాయి. చాలా వరకు సవ్యమైన రాజకీయ పంథాను రూపొందించుకొనటానికి పార్టీకి ఆస్కారం కలిగింది.

పోరాటం సాగుతున్న కాలంలో, ప్రత్యేకించి ఆ పోరాటంలోని చివరి రెండు సంవత్సరాలకాలంలో, కమ్యూనిస్టు పార్టీ పైనుండి క్రిందివరకు రెండు ప్రత్యర్థి శిబిరాలుగా చీలిపోయిన విషయం కూడా ఇక్కడ ప్రస్తావించవలసిన అవసరం వుంది. ఒక శిబిరం పోరాటాన్ని, దాని విజయాలను సమర్థించేదిగాను, రెండోది ఆ పోరాటాన్ని బీభత్సకాండ అని, ఇంకేమేమో అని తెగనాడేదిగానూ చీలిపోయింది. ఈ పోరాటాన్ని వ్యతిరేకించినవారు బహిరంగంగా పత్రికలకెక్కారు కూడా. ఆ పోరాటంపైన, దానికి నాయకత్వం వహిస్తున్న కమ్యూనిస్టు పార్టీపైన బురద జల్లటానికి ఆస్కారం కల్పించారు. నిశితమైన ఈ రాజకీయ, సిద్ధాంతసంబంధమైన చీలిక దేశంలో మొత్తం పార్టీలో ప్రబలింది. అయితే, ఈ వీరోచిత రైతు పోరాటంలో ప్రత్యక్షంగా నిమగ్నమైయున్న విశాలాంధ్ర కమిటీలో ఈ చీలిక ప్రత్యేకించి మరింత నిశితంగాను, తీవ్రతరంగానూ ఏర్పడింది. 1951 అక్టోబరులో తెలంగాణా సాయుధ ప్రతిఘటనను ఉపసంహరించిన అనంతరం, పార్టీలో సాధించబడినది కేవలం లాంఛనప్రాయమైన, తాత్కాలికమైన పైపై ఐక్యత మాత్రమేనని, ఆ చీలిక నిజానికి నిర్దిష్టమైన రెండు ప్రత్యర్థి రాజకీయ ధోరణుల మధ్య గండిగా స్థిరపడిపోయిందనీ, ఆ తర్వాత చరిత్ర రుజువు చేసింది. 1962–63లో పార్టీలో ఏర్పడిన చీలిక సందర్భంగా, విశాలాంధ్ర రాష్ట్ర కమిటీ విభజన, 1950–51 పార్టీ అంతర్గత పోరాటం నాటి విభజన స్వరూప, స్వభావాలనే దాదాపుగా కలిగి వుండటం యాదృచ్ఛికమేమీ కాదు. ఇది ప్రత్యేకించి గమనించవలసిన విషయం.

తమ విశ్వాసాలను, రాజకీయాభిప్రాయాలను మార్చుకున్న బహుకొద్దిమంది కమ్యూనిస్టు నాయకులు, కార్యకర్తలు మినహా ఏదో ఒక సందర్భంలో తెలంగాణా పోరాటానికి వ్యతిరేకంగా నిలిచిన వారంతా సంస్కరణవాద, రివిజనిస్టు మితవాద కమ్యూనిస్టు పార్టీలోనే చేరిపోవటానికే నిర్ణయించుకున్నారు. ఆ పోరాటాన్ని తుదకంటా బలపరచినవారిలో అత్యధిక సంఖ్యాకులు భారత కమ్యూనిస్టు పార్టీ (మార్క్సిస్టు) వెనుక దృఢంగా నిలిచారు. తెలంగాణా పోరాటాన్ని, వీరోచితమైన ఈ రైతాంగ ప్రతిఘటనోద్యమాన్ని నడిపే సమస్య చుట్టూ పార్టీలో అంతర్గతంగా తలెత్తిన పలు విభేదాలను దృష్టిలోకి తీసుకోకుండా నిర్లక్ష్యంచేస్తే భారత కమ్యూనిస్టు ఉద్యమాన్ని గూర్చి అధ్యయనంచేసే వారెవరయినా, 1962-63లో చీలిక అనివార్యం అవటానికి దారితీసిన మూలకారణాన్ని గ్రహించజాలరు.

1

హైదరాబాదు సంస్థానం : సామాజిక రాజకీయ పూర్వరంగం

చిట్టచివరి మొగలాయి చక్రవర్తి మరణానంతరం నైజామ్ హైదరాబాద్ సంస్థానాన్ని ఏర్పాటు చేశాడు. మహారాష్ట్ర ప్రాంతానికి చెందిన బీదర్, ఆంధ్రకు చెందిన కోస్తా, రాయలసీమ జిల్లాలను బ్రిటిషు వాళ్ళకు నైజాం నవాబు ధారాదత్తం చేసిన తర్వాత, ఆ సంస్థానం దాదాపు 83,000 చదరపు మైళ్ళ విస్తీర్ణంగల ప్రధానమైన ఒక సామంత రాజ్యంగా ఏర్పడింది. హైదరాబాద్ సంస్థానం మూడు భాషా ప్రాంతాలతో కూడివుండేది. సంస్థానపు రాజధాని హైదరాబాద్ నగరంతో సహా తెలుగు భాష మాట్లాడే ఎనిమిది జిల్లాలు తెలంగాణా ప్రాంతం. సంస్థానంలోని వాయవ్య భాగంలోగల మరాఠీ మాట్లాడే ఐదు జిల్లాలూ మరాట్వాడా ప్రాంతం. నైరుతి భాగంలో కన్నడం మాట్లాడే మూడు జిల్లాలున్నాయి.

మొత్తం సంస్థానం విస్తీర్ణంలో సగం (నూరింట యాభై వంతులు) తెలంగాణా ప్రాంతం కాగా, మరాట్వాడా ప్రాంతం నూరింట 28 వంతులు, కన్నడ ప్రాంతం మిగతా 22 వంతుల విస్తీర్ణం కలిగి వున్నాయి. 1951 లెక్కల ప్రకారం తెలుగు మాట్లాడే ప్రజల సంఖ్య 90 లక్షలు. మొత్తం సంస్థాన జనాభాలో నూరింట యాభై మంది తెలుగు మాట్లాడేవారే. మరాఠీ మాట్లాడే వారి సంఖ్య దాదాపు 45 లక్షలు (మొత్తం జనాభాలో నూరింట 25 మంది). కన్నడం మాట్లాడే వారు 20 లక్షలు (నూరింట 11 మంది),

ఉర్దూ మాట్లాడే వారు 21 లక్షలు (నూరింట 12 మంది). హైదరాబాదు నగరం మినహా సంస్థానంలోని ఏ భాగంలోనూ ఉరుదూ మాట్లాడే ప్రజలు జనాభాలో అత్యధిక సంఖ్యాకులుగా లేరు. అయినా, నైజాం ముస్లిం కావడంవల్ల ఉరుదూనే అన్ని స్థాయిలలోను కోర్టు భాషగా, పరిపాలనా భాషగా చేశారు. ప్రాథమిక దశ నుండి బోధనా భాష కూడా అదే. తెలుగు, కన్నడ, మరాఠీ వంటి ప్రజల మాతృభాషలలో బోధన జరిపేందుకు, పిల్లలకు మాధ్యమిక పాఠశాలలు ప్రైవేటుగా ప్రారంభించాలన్నా నైజాం నుండి, అతని పరిపాలనా నిర్వాహకుల నుండి ప్రత్యేక అనుమతి పొందవలసి వుండేది. ఆయా భాషలకు సంబంధించిన గ్రంథాలయాలు, సారస్వత సంఘాలు ప్రారంభించాలన్నా అధికారుల అనుమతి పొందవలసిందే. అందువల్ల నూరింట ఆరుగురు మాత్రమే అక్షరాస్యులుగా వున్నారంటే ఆశ్చర్యమేమీలేదు. ఆ విధంగా, హైదరాబాద్ సంస్థానంలో నివసిస్తుండిన అత్యధిక సంఖ్యాక ప్రజల సంస్కృతీ, భాష పాలకులచే అణచివేయబడుతూ వచ్చాయి. అందువల్ల విద్య కావాలని, సాంస్కృతికంగా అభివృద్ధి చెందాలని, తమ మాతృభాషకు రక్షణ కావాలని సహజంగా వుండే వాంఛ, నైజాం పాలనకు వ్యతిరేకంగా జరిగే పోరాటంతో మిళితమయిపోయింది.

హైదరాబాదు సంస్థానపు నైజాం బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యవాదుల సామంతుడు. హైదరాబాద్ సంస్థానంలోని ప్రజానీకంలో అత్యధిక సంఖ్యాకులు హిందూమతానికీ, అందులోని వివిధ శాఖలకూ చెందినవారు. అయినా నైజాం ముస్లింగావటమనేది, పరిపాలనా యంత్రంలో ప్రతిబింబించేది. ముస్లిములు మొత్తం జనాభాలో నూరింట 12 మందిగా వున్నప్పటికీ, మొత్తం పరిపాలనా యంత్రాంగమంతటిలోను, ప్రత్యేకించి ఉన్నత స్థాయి ఉద్యోగాలలో అత్యధిక సంఖ్యాకులు దాదాపు నూరింట 90కి పైగా ముస్లిములే, నిరంకుశాధికారులుగా వుండేవారు. ముస్లింలు పరిపాలకవర్గమనీ, వారికి సంస్థానంలోని మిగతా ప్రజలపై ఆధిక్యతకలదనే భావాన్ని పెంపొందించడం కోసం నైజాం ముల్లాలూ ప్రయత్నించేవారు. దీనికి వ్యతిరేకంగా, క్రమేణా అభివృద్ధి చెందుతున్న మధ్యతరగతి మేధావులు, పెంపొందుతున్న హిందూ వాణిజ్య, పారిశ్రామిక శక్తులూ ముందుకు వచ్చాయి. "ముస్లిం పీడకులకు" వ్యతిరేకంగా "హిందూ జన సామాన్యానికి" సంరక్షకులుగా ఆర్య సమాజికులు రంగంలో నిలిచారు. ఈ సెక్షన్ల మధ్య అనేక సంఘర్షణలు, వివాదాలు జరిగాయి.

తొలి రోజులలో, 1940 వరకూ భారత జాతీయ కాంగ్రెస్, స్వదేశీ సంస్థానాలలో "సంస్థానాధీశులకు, నవాబులకు" వ్యతిరేకంగా ప్రజా పోరాటాలు చేపట్టటానికి నిరాకరించింది. నిరంకుశత్వానికి వ్యతిరేకంగా పోరాడే మొనగాళ్ళుగా ముందు నిలవటానికి

End of Preview.

Rest of the book can be read @

http://kinige.com/book/Telangana+Sayudha+Praja+Poratam

* * *